

Kulje oma tiesi, isä rakastaa

Kirjailija ja pastori Teuvo V. Riikonen vertaa isyyttä ja isovanhemmuutta rakastumiseen. Vahvat siteet uuteen tulokkaaseen syntyvät keskimäärin ensimmäisessä ultrassa. Lapsen saaminen muuttaa miestä salatulla tavalla.

Savonlinnassa asuva Teuvo V. Riikonen menetti isänsä puoli vuotta ennen syntymäänsä. Parikymppisenä Riikonen alkoi koota itsemurhan tehneen Viktor Riikosen tarinaa pala palalta ja vuonna 1996 hän julkaisi aiheesta kirjan *Isäni, miksi*, joka oli tuolloin ehdolla vuoden kristilliseksi kirjaksi. Projektiin meni viisitoista vuotta.

- Se oli tietysti terapiaa ja surutyötä. Osittain minua ajoi kuitenkin ihan puhdas tiedonjano. En tiennyt Karjalassa syntyneestä isästani paljon mitään. En esimerkiksi tiennyt, että hän oli ortodoksi, Riikonen kertoo.

- Hän voisi periaatteessa olla edelleen elossa. Hän olisi 85-vuotias.

Isäni, miksi on myyty loppuun ajat sitten, mutta Riikonen saa edelleen säännöllisesti palautetta kirjasta.

- On puhuttelevaa, kun ihmiset saavat siitä lohtua. Olen antanut jokaiselle yhteydenottajalle palautteen henkilökohtaisesti, mikäli osoite on ollut tiedossa.

- Toisaalta näihin asioihin palaaminen on vastenmielistä, läpikäydyn asian esiin ottamista. Suostun tällaisiin haastatteluihin kuitenkin, koska se palvelee monia, kenelle tällaiset asiat ovat ajankohtaisia, Riikonen selvittää.

Isätön isä

Riikonen on nyt itse neljän aikuisen lapsen isä ja yhden isoisä. Lapset muuttivat yksitellen pois kotoa.

- Viimeisen jälkeen huomasi, että on enemmän tilaa. On se haikaa, kun ääntä ja kenkiä on vähemmän ja vessaan pääsee nopeammin. Muuttokuormia olen kuskannut monet kerrat. Kerran olin viemässä tyttäreni kuormaa, kun tytär soitti, että "ai niin isi, talossa ei ole hissiä". Hän tiesi, että olisin vienyt kuorman, vaikka asunto olisi ollut Eiffel-tornin huipulla. Se oli onneksi vain kolmannessa tai neljännessä kerroksessa.

Isyys on ollut Riikoselle opettelua ja oppimista, kipeääkin.

- En tiedä, miten isät toimivat. Minulla ei koskaan ole ollut vertailukohtaa. Olen rakentanut itse omat metodini.

- Joskus olen kokenut olevani huono isä, esimerkiksi silloin, kun en ole ollut henkisesti läsnä niissä tilanteissa, joissa olisi pitänyt olla. Olen toki paikalla kevätjuhlissa ja konserteissa ja olen peruuttanut kokouksiakin näiden tilaisuuksien takia.

- Toisaalta olen taustani kautta pohtinut liikaakin isyyttäni. Omat lapset ovat lopulta hyvin armahtavia, ja välimme ovat kunnossa edelleen, Riikonen toteaa.

Itsekäs elämä muuttuu

Kun miehestä tulee isä, hänen elämänsä muuttuu Riikosen mukaan kertaheitolla. Silloin tajuaa olevansa vastuussa toisesta ihmisestä. Se vastuu ei kuitenkaan ole ahdistavaa, vaan sen kantaa mielellään.

- Lapsi ei ole mikään nukke, joka on muuten mukava mutta paskantaa housuun. Isyys muuttaa itsekkään elämän toisenlaiseksi. Siinä on jokin salainen sisäinen muutos, joka tapahtuu kun näkee ensimmäisen ultraäänikuvan omasta lapsesta. Se on jatkuvuutta, Riikonen kuvailee.

- Siinä tapahtuu ikään kuin rakastuminen, ja se tapahtuu myös isovanhemmaksi tullessa.
- Tämän rakastumisen ja varsinkin isovanhemmuuden myötä esirukoilijan rooli kirkastuu. Se on positiivista körttiläisyyttä, huokailua ylöspäin.

Riikosen mukaan isäksi tulemisen kokemusta ei voi kuvailla. Sen voi ainoastaan kokea.

- Se annetaan yllätyksenä. Sitä voi helposti pitää mummoja, jotka laittavat lastenlastensa kuvia joka paikkaan, vähän höyrähtäneinä. No, isovanhemmaksi tultuasi huomaatkin olevasi itse samanlainen. Minulle ainakin kävi niin, Teuvo-Pappa sanoo.

Hän kertoo, ettei missään nimessä voisi olla ukki tai vaari.

- Papassa on tiettyä **Remu Aaltosen** underground –henkeä. Päätin itse, että minua sanotaan papaksi.

Isä tykkää myös Facebookissa

Lapset ovat Riikosen mukaan ”kuin koiria” - siinä hyvässä merkityksessä.

- Vaikka kuinka räyhään, ne heiluttavat minulle häntää. He antavat yllättävän paljon anteeksi, vaikka tietävät monet heikkouteni. Lapset yrittävät myös varjella vanhempiaan kipeiltä asioilta, mikä voi olla ongelma. Esimerkiksi avioerotilanteissa heidän on vaikea asettua kummankaan puolelle.

- Lapsilla on kolme vaihetta. Ne ovat ensin ihania ja sitten aivan kamalia ja aikuisena taas ihania, kuin kavereita. Kun otit yhteyttä minuun, olin juuri sopinut kolmen tyttöni kanssa treffit. Isyys on kallista. Aina menee hitosti rahaa. Kun huomaan, että lapset positiivisesti piruilevat kustannuksellani, tulee hyvä mieli.

Riikonen myöntää, että hänen lapsensa ovat Riikosen omaa sukupolvea fiksumpia ja heillä on paremmat edellytykset pärjätä globaalissa maailmassa. Toisaalta maailma myös vaatii nykyään enemmän kuin Riikosen nuoruudessa.

- Lapset tekevät tietysti myös omat virheensä. Periaate on että ”tee omat valintasi, kulje oma tiesi, tervetuloa kotiin, isä rakastaa”.

- Lapseni kirjoitti kerran Facebookiin, että vaikka maailmassa tapahtuisi mitä ja vaikka elämä kuinka kolhisi, yksi asia on varma: isä tykkää Facebook-päivityksistäni. Silloinkin tykkään, kun olen eri mieltä hänen kanssaan. Siinä on se pointti.

Kun Riikonen tapaa lapsiaan, hänellä on tapana ottaa tilanteesta ”selfie” ja lähettää kuva lähipiirilleen.

- Mutta sitä en ymmärrä, miksi nykyiset jakavat kaikki lastensa asiat sosiaalisessa mediassa. Siinä he tekevät virheen. Olen jakanut lapsistani Facebookissa tasan yhden kuvan. Siinä olen pienten lasteni kanssa isäni haudalla. Se on 20 vuotta vanha kuva. Kun puhun lapsistani, puhun anonyymisti, pojasta tai tyttärestä.

- Isyydessä on parasta se, että minun tarvitse kertoa siitä kaikkea. Kerron sinullekin paljon, mutta minun ei tarvitse kertoa parhaimpia hetkiäni.

Ja on sellaisiakin hetkiä, joissa edes äiti ei ole mukana.

- Jotkut asiat ovat vain minun ja lapsen välisiä, ja sitä on isyys parhaimmillaan. Se on parhaimmillaan tunnin puhelinkeskusteluja, joissa lapsi kertoo murheensa keskellä yötä.

Joosef taustalla turistina

Isän ja äidin rooleja ei Riikosen mielestä voi edes vertailla, koska ”on vähän eri asia kantaa lasta yhdeksän kuukautta sisällään kuin antaa vain siemen siihen”.

- Kun lapsenlapsemme oli syntynyt, ympärillä oli neljä aikuista naista. Minä olin Joosefin tapaan taustalla turistina.

- Miehen rooli on vähän kaukaa katsoa, että hetkinen, mikä minun tehtäväni tässä olikaan. Mieshän on täysin ulkopuolinen tässä hommassa, kunnes tarvitaan rahaa, Riikonen vitsailee, ehkä.

Pappina ja perheen päänä hän on kuitenkin ollut lastensa elämässä hengellisen auktoriteetin roolissa, halusipa hän tai ei. Minkälaista hengellistä huolta pastori on lapsistaan kantanut? Riikonen kertoo, että hän on opettanut kaikille lapsilleen iltarukoukset ja laulanut heidän kanssaan virsiä.

- He ovat tiettyyn vaiheeseen asti osallistuneet vanhempiansa kanssa eri tilaisuuksiin.

- Jossain vaiheessa olen kuitenkin tajunnut, että lopulta minun tehtäväni on vain kylvää siemen, joka kantaa sitä hedelmää, mitä se kantaa. Kaikki siitä ei ole minun nähtävissäni. Hedelmä voi näkyä viiveellä tai sellaisella tavalla, jota en itse huomaa. Jos lapsi kiittää vanhempiaan tai lähettää kortin, vanhemmat ovat mielestäni onnistuneet hengellisessä kasvatuksessa. Silloin lapsi kunnioittaa neljättä käskyä.

Liiallinen hengellinen ohjaaminen voi tehdä pahaa jälkeä. Sen Riikonen on nähnyt sielunhoitotyössä lukuisia kertoja.

- Olen nähnyt tapauksia, joissa vanhemmat ovat käyttäneet hengellistä väkivaltaa, jonka vuoksi lapset ovat lähteneet täysin vastakkaiseen suuntaan ja katkeroituneet vanhemmilleen. Olen koittanut varoa tätä mahdollisimman paljon.

- Jos lapsi ei oikeasti halua lähteä vaikkapa kirkkoon, häntä ei pidä pakottaa. Ihan pieninä lapset tulevat tietysti aina vanhempien mukana.

- Lauloin lapsilleni paljon virsiä, kun pidin heitä sylissä keinutuolissa. Hengelliset kirjat ja lastenraamatut ovat tietenkin olleet myös mukana kuviossa. En kuitenkaan koe olevani millään lailla esimerkillinen tässä. Minulta on puuttunut oma kokemus isästä, eikä lapsuudenkodissani ole ollut mitään hengellisiä perinteitä. En ole ollut viemässä mitään ketjua eteenpäin, vaan kaikki mitä olen isänä tehnyt, on ollut omaa luomusta, Riikonen pohtii.

Hän lisää, että kristillinen traditio kulkee kuitenkin sukutaustasta riippumatta eteenpäin, kun vietetään kastetta, hautajaisia ja häitä.

- Näihin juhliin osallistuminen on aina kannanotto, Riikonen sanoo.

”Ota sinä yhteyttä”

Kun lapset kasvavat aikuisiksi, isän suhde heihin muuttuu. Pitääkö se luoda kokonaan uudelleen?

- Suhteita on aika vaikea luoda uudestaan, jos niitä ei ole aiemmin ollut, tai on se mahdollista. Mutta kyllä suhde joka tapauksessa muuttuu. Lapset ovat yhtäkkiä aikuisia, ja heidät täytyy ottaa huomioon mielipiteineen kaikkineen.

Riikonen antaa neuvon tilanteeseen, jossa välit lähiomaiseen ovat poikki tai etäiset.

- Rohkaisen lapsia ottamaan kateissa olevaan isään yhteyttä. Ja isää lapseen. Olen paljon tehnyt sielunhoitotyötä, jossa olen kehottanut ”ota sinä yhteyttä”. Eräs ystäväni löysi tällä tavalla yhteyden omaan isäänsä vuosikymmenten jälkeen. Nyt isä kuuntelee tämän pojan levyjä ja on ylpeä pojastaan.

Omiin lapsiinsa Riikonen pitää säännöllisesti yhteyttä, ja lapsetkin pitävät varsinkin silloin, ”kun heillä on rahat loppu”. Riikonen ei halua sanella lapsilleen, miten heidän kannattaisi elää.

- Olisi hirveää, että lapseni joutuisivat ajattelemaan, että isäni vaatii minulta jotakin. Uskon, että heidän tulee itse kulkea oma tiensä. En koskaan esittele lapsiani esimerkiksi heidän koulutustensa perusteella, vaan he ovat kaikki minulle samalla viivalla.

- Yksi lapseni sanoi, ettei hän halua mihinkään yliopistoon, ja se on täysin ok, se on hänen tiensä, Riikonen toteaa.

- Joka tapauksessa on hienoa nähdä, että lapset pärjäävät.

Entä mitä Riikonen luulee lastensa ajattelevan hänestä nykyään? Mitä neuvoja lapset hänelle antaisivat? Riikonen pohtii asiaa vähän pidempään kuin muita kysymyksiä.

- Varmaan he ajattelevat, että hellitä vähän, pysähdy enemmän ja ole läsnä. Ja toisaalta varmasti, että upeaa, että olet olemassa heidän elämässään.

Petri Vähäsarja